

ПАРЕМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ, ПОРТУГАЛЬСЬКОЇ ТА ІСПАНСЬКОЇ МОВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Стаття присвячена компаративному лінгвокультурному аналізу португальських, іспанських та українських прислів'їв та приказок. Виділено групи паремій об'єднаних певним узагальненим значенням.

Ключові слова: прислів'я, приказки, компаративний аналіз.

Abstract

The article focuses on the comparative linguocultural analysis of the Portuguese, Spanish and Ukrainian proverbs and sayings. Highlight of proverbs combined in some generalized sense.

Keywords: proverbs, sayings, comparative analysis.

Великий іспанський письменник Мігель де Сервантес назвав прислів'я «короткими висловами, які породжені довгим досвідом». Прислів'я – це найдавніший жанр фольклорної творчості. Кожен народ протягом багатьох століть у своїх прислів'ях та приказках поетично відтворює відомості з різних сфер свого життя і побуту.

Паремії у різних мовах розглядаються з різних аспектів. Серед вітчизняних науковців заслуговують на увагу дослідження О. О. Потебні, Г. Л. Пермякова, В. М. Телія, Л. Б. Савенкової, М. М. Пазяк та ін. Досвід, певні уявлення про оточуючу дійсність, культура та світосприйняття, зафіксовані у пареміологічному фонді будь-якої мови, роблять ці одиниці одним із найважливіших засобів вивчення взаємозв'язку між мовою та культурою [3,16]. Цим і визначається актуальність цієї роботи.

Об'єктом статті є українські, португальські, іспанські прислів'я та приказки.

Метою дослідження є компаративний аналіз португальських, іспанських, українських прислів'їв та приказок.

Матеріалом для статті є прислів'я та приказки, отримані шляхом вибору з лексикографічних джерел української, португальської та іспанської мов.

Прислів'я та приказки кожного народу, склалися багато століть назад. Через них народ передавав свої спостереження, досвід і погляди на життя. Вони служили неписаним законом поведінки і моралі. Прислів'я та приказки вчили наступні покоління бути милосердними, працьовитими, ввічливими, цінувати розум і поважати старших; застерігали від необдуманих вчинків.

Під прислів'ям та приказкою розуміємо спробу людини описати те, що відбувається в лаконічній формі. Крім загального бачення людиною реальності, вони відображають сутність культури суспільства, його побут, уподобання та вірування. В українських прислів'ях і приказках заховане «серце» всього українського народу. Це допомагає студентам-іноземцям краще познайомитись із Україною, її звичаями і з тим, як українці сприймають і усвідомлюють цей світ.

У багатьох європейських народів є близькі за змістом і формою прислів'я та приказки – це пояснюється схожими умовами життя в певний історичний період, взаємодією національних культур та подібністю життєвих ситуацій, притаманних людському суспільству.

З прислів'ями та приказками студенти-іноземці знайомляться на уроках української мови ще на підготовчому відділенні. Та й на наступних курсах навчання викладачі використовують українські прислів'я та приказки під час бесід, діалогів та в текстах. Дуже часто під час перекладу в студентів-іноземців виникають труднощі, тому що не завжди зміст прислів'їв їм зрозумілий.

Порівняння приказок і прислів'їв різних народів виявляє, наскільки багато спільного мають ці народи, що, в свою чергу, сприяє їх кращому взаєморозумінню та зближенню. У приказках і прислів'ях відображений багатий історичний досвід народу, уявлення, пов'язані з трудовою діяльністю, побутом і культурою людей. Правильне і доречне використання приказок і прислів'їв надає мові неповторну своєрідність і особливу виразність.

У дослідженні зроблено компаративний аналіз значної кількості португальських, іспанських та українських прислів'їв, які об'єднуємо за темою ставлення до навчання, праці, дружби. Під час дослідження виділили такі групи паремій:

1. Прислів'я, які при точному перекладі не втрачають свого значення і використовуються в порівнюваних мовах в одному і тому ж випадку:

Українська мова	Португальська мова	Іспанська мова
<i>Диму без вогню не буває</i>	<i>Não há fumo sem fogo</i>	<i>El humo sin fuego no aparece</i>
<i>Друзі пізнаються у біді</i>	<i>É na necessidade que se conhece o amigo</i>	<i>Los mejores amigos se conocen en los peores momentos</i>
<i>Не все те золото, блищить</i>	<i>Nem tudo que brilha é ouro</i>	<i>No todo lo que brilla es oro</i>
<i>Він живий – вік учись</i>	<i>Enquanto vivemos, aprendemos</i>	<i>Mientras se vive se aprende</i>
<i>У здоровому тілі здорова душа</i>	<i>Mente sã corpo saudável</i>	<i>Mente sana cuerpo sano</i>
<i>Хто не працює той не їсть</i>	<i>Quem não trabalha, não come</i>	<i>El que trabaja ese come</i>

2. Прислів'я, які відрізняються за лексичним складом, проте загальне значення фрази схоже за змістом і ситуацією, в яких ці вирази вживаються:

Українська мова	Португальська мова	Іспанська мова
<i>Сім раз відміряй, а раз відріж</i>	<i>Segundos pensamentos são os melhores</i>	<i>Piénsalo bien antes de hacerlo</i>
<i>Повторення – мати навчання</i>	<i>A repetição é a mãe da ciência</i>	<i>El mayor regalo es la educación</i>
<i>Про вовка промовка, а він тут як тут</i>	<i>Falai no mau que sempre aparece</i>	<i>Hablamos de el y el como si nada</i>

3. Прислів'я та приказки, які розрізняються своєю національною своєрідністю:

Українська мова	Португальська мова	Іспанська мова
<i>Де хліб і вода, там нема голоду Не лізь поперед батька впебло. До булави треба голови. Позичив у Сірка очей та й байдуже.</i>	<i>Креветку, яка спить на пляжі, хвиля приймає - Camarão que dorme na praia a onda leva Двоє людей ніколи не їдять курку без солі - Duas pessoas nunca comem galinha sem sal. Моряк пізнається тоді, коли надходить буря. – Conhece-se o marinheiro quando vem a tempestade Всі лоцмани добрі, коли гарна погода. - Todos os pilotos são bons quando o tempo está bom.</i>	<i>У дверях печі хліб може спалитися. - En la puerta del horno se queta el pan. Камінь, що котиться, ніколи цвіллю не вкриється.- La piedra que está rodando, molde no había vkruyetsya Базіка, немов крикливий осел: і вдома спокою нема, і на ярмарку не продаси.- Conversadores como voz alta culo: y no hay paz en el hogar, y la feria que vender.</i>

Не бійтеся використовувати в своєму мовленні прислів'я, приказки українською мовою. Збагачайте і прикрашайте свою мову. Навіть якщо ви скажете фразу неправильно, вас перепитають або виправлять. А знати хоч щось, і виправляти помилки, набагато краще, ніж нічого не знати і нічого не робити.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Іспанські прислів'я та приказки: Збірник. / Перекл. з ісп. М. Литвинець; Упорядкування і вступне слово М. Жердинівської.–К.: Дніпро, 1980.– 110 с.
2. Португальські прислів'я та приказки: Збірник / З португ. перекл. М. Ливинець; Упоряд., вступне слово М. Жердинівської.– К.: Дніпро, 1982.–125 с.
3. Алексеєва А. В. Відображення національного характеру в пареміях української та англійської мов / А. В. Алексеєва // Молоді фахівці – майбутнє науки: Зб. статей. Випуск 3. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, – 2012. – С. 15 -19.

Марія Миколаївна Мошноріз – викладач кафедри мовознавства, Вінницький національний технічний університет, e-mail: opanasuk.mm@gmail.com

Армандо Баррос – студент групи 2ЕМ, факультет енергетики та електромеханіки, Вінницький національний технічний університет.

Альфредо Утрерас – студент групи 2ЕМ, факультет енергетики та електромеханіки, Вінницький національний технічний університет.

Mariya Mykolayivna Moshnoriz – teacher of Department of linguistics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: opanasuk.mm@gmail.com

Alfredo Utreras – Department of Energy and Electromechanics, Vinnytsia National Technical University

Armando Barros – Department of Energy and Electromechanics, Vinnytsia National Technical University